

A Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány által kiírt, KKETTKK 2015//P04/2/101 szerződés számú „I. világháborús emlékhét Nagyoroszipan” című program értékelése

2016. március 9. és 15. között a hazai centenáriumi programsorozat keretében tartottuk meg településünkön, Nagyoroszipan az I. világháborús emlékhétet, ahol az egyes korcsoportok számára interaktív előadásokkal, kiállítással és kulturális programokkal mutattuk be az első világháború fontos eseményeit és következményeit túlmutatva a győztes-vesztes kérdéskörön.

Úgy véljük, hogy mindannyian így vagy úgy, de kapcsolódunk az Első Világháborúhoz, vagy családi történelmünk által vagy a helyi közösségek örökségén keresztül, ezért mindenki számára fontos az ilyen megemlékezés. Ez a megemlékezés is lehetőséget nyújtott arra, hogy újragondoljuk, esetleg újraértelmezzük az első világháborúval kapcsolatos ismereteket. Nagyoroszipan ez volt az első ilyen nagyszabású rendezvény, mely alkalmat adott az emlékezésre és az újragondolásra.

Az emlékhét keretében 7 napon keresztül változatos programokkal vártuk a helyi, valamint a környező települések lakosságát, diákjait. A program keretében többek között volt fegyverzeti és fotókiállítás, helytörténeti előadás diákoknak és idősebbeknek, iskolai előadások, helytörténeti vetélkedő, emlékmű koszorúzás, ünnepi istentisztelet és gyertyagyújtás a település hősi halottainak emlékére.

A támogatás segítségével a településen életében egyedülálló programot valósítottunk meg, mely közösségépítő, történelmi értéket képvisel, továbbá lehetőséget biztosított a helyi és térségi szervezetekkel való kapcsolattartásra, kötődések erősítésére.

A rendezvény a részvétel és a visszajelzések fényében nem várt eredményeket hozott. Előzetes terveinkkel szemben magasabb látogatottság jellemezte a rendezvényt, mind a helyi, mind a környező települések lakosságát tekintve, továbbá a környező általános iskolákból is kiemelt érdeklődést tapasztaltunk.

A programhét zárását követően az Önkormányzat kérésére a fotókiállítást a Művelődési Házban fenntartottuk, hogy hosszabb ideig legyen elérhető a helyi lakosság, illetve az érdeklődők számára.

A RENDEZVÉNY PROGRAMJAI

A rendezvény 2016. március 9. és 15. között az „I. világháborús emlékhét Nagyoroszipan” címmel valósult meg.

Az emlékhét legfontosabb eseményei:

2016. 03. 09. 15:30 Emlékkiállítás megnyitása
Szavalat – Börzsöny Általános Iskola tanulója
Katonadalok – Börzsöny Általános Iskola énekkara
Köszöntő – Csordás István elnök
Megnyitó - Gönczöl József polgármester
Rövid megemlékezés – Végh József helytörténész

NYUGÁLLOMÁNYÚ LÉGVÉDELMI TŰZÉREK BAJTÁRSI EGYESÜLETE

www.nagyorosziletube.hu

Levelezési cím: 2645 Nagyoroszi, Kertész utca 45.

E-mail cím: info@nagyorosziletube.hu

Adószám: 18633832-1-12

Számlaszám: 63800018-10010543

16:00 Harth Tamás történész előadása az „I. világháború eseményei Nógrád megyében”

17:30 Fogadás

2016. 03. 10. 12:00 I. világháború kézi fegyverek kiállítása

14:00 Végh József helytörténész előadása „Élet az I. világháború alatt Nagyoroszipan

15:00 Helytörténeti vetélkedő az általános iskola 7. és 8. osztályos tanulók részére

2016. 03. 11. 12:00 Az emlékkiállítás és a kézi fegyver kiállítás bemutatása a borsosberényi és nagyoroszi általános iskolásoknak

2016. 03. 13. 09:30 Ünnepi szentmise

10:30 Koszorúzás és gyertyagyújtás a Hősök emlékhelyénél

2016. 03. 15. 16:00 Emlékhét zárása

A programok és a kiállítás nyílt volt, bárki számára ingyen látogatható.

Az eredeti tervek szerint március 7. és 13. között került volna megrendezésre a program, azonban a nyomdai csúszások miatt 2 napos késéssel tudtunk kezdeni, melyet a meghívókon már jeleztünk, illetve a kihelyezett plakátokon is, a helyi újság hamarabb jelent meg, így ott még a régi dátummal szerepel a rendezvény.

KIÁLLÍTÁS

A Balassagyarmati Palóc múzeum, Harth Tamás történész vezetésével, az elmúlt másfél évben intenzív szakmai gyűjtést végzett a Nógrád megyei lakosság és intézmények személyes megkeresésével. A gyűjtés célja az I. világháború eddig főképp a helyi lakoságnál őrzött tárgyi emlékeinek felkutatása volt.

Az így gyűjtött tárgyi emlékek, különböző fotók és fogságban készült fényképek feldolgozása megtörtént és bekerültek a közgyűjteménybe. A Múzeummal történt egyeztetéseink eredményeként nyitottak voltak arra, hogy a kiállításuk részét képező gyűjtemény egy jelentős részét Nagyoroszipan is bemutassuk 1 héten keresztül az érdeklődőknek.

A Művelődési Házban megvalósult kiállítás sajnos az épület biztonsági adottságai miatt kizárólag fotó reprodukciókból és történelmi leírásokból állt. A több, mint 100 képből álló gyűjteményből 3 extra méretű, továbbá 32 fotó nagyméretű reprodukciója készült el, melyek a terem

NYUGÁLLOMÁNYÚ LÉGVÉDELMI TŰZÉREK BAJTÁRSI EGYESÜLETE

www.nagyorosziletube.hu

Levelezési cím: 2645 Nagyoroszi, Kertész utca 45.

E-mail cím: info@nagyorosziletube.hu

Adószám: 18633832-1-12

Számlaszám: 63800018-10010543

falán, illetve paravánokon kerültek kifüggesztésre, a fennmaradó képeket pedig - a modern technikai vívmányok adta lehetőségeket is kihasználva - digitális képkereten mutattuk be a közönségnek. Minden fotó mellett rövid leírás is segítette a látogatót az 1910-es és a háború alatti évek életkörülményeinek jobb megismerésében, a történelmi események megértésében, így téve valóban emberközelivé a száz évvel ezelőtt történeteket.

A fotókiállítás tematikája:

1. A magyar királyság az első világháborúban
2. Nemzetközi hadszíntereken
3. Fegyverzet és haditechnika

A Múzeum gyűjteménye mellett az Egyesület tagjainak saját gyűjteménye is bekerült a kiállításba, ez közel 30 db Nagyorosziiban készült fotót jelent.

E mellett a korra és a háborúra jellemző fegyverzeti kiállítást is tartottunk, ami a fotókiállítással ellentétben nem állandóan, hanem kizárólag a rendezvényhét 2 napján volt megtekinthető, illetve biztonsági okokból mindig szakmai felügyelet mellett. A kiállítást szervezte: Bud László. A kiállítás az eredeti (hatástalanított), az Osztrák-Magyar Monarchiái, a Német Császársági és az amerikai hadseregben akkor rendszeresített pisztolyokat, puskákat, karabélyokat és szuronyokat tartalmazta.

Egyesületünk számára fontos szakmai siker, hogy ez az eddig sosem látott - a helyi lakosság konkrét emlékeiből készült - fényképgyűjtemény elsőként Nagyorosziiban került bemutatásra, és egyedülálló alkalmat biztosított a helyi és a környező települések lakosságának, iskolás korosztálynak is az ismeretszerzésre, melyre oly ritkán adódik alkalom.

SZAKMAI ELŐADÁSOK

A szakmai előadások sorát Végh József helytörténész nyitotta meg a programhét első napján, március 9-én, amikor is rövid megemlékezést hallottunk tőle az I. világháború hőseiről.

Őt követte Harth Tamás előadása az I. világháború eseményei és következményei Nógrád megyében címmel. Harth Tamás balassagyarmati történész-muzeológus az elmúlt évek során számos Nógrád megyei vonatkozású helytörténeti művet írt. Az eredeti műsortervben Gere József

NYUGÁLLOMÁNYÚ LÉGVÉDELMI TŰZÉREK BAJTÁRSI EGYESÜLETE

www.nagyorosziletube.hu

Levelezési cím: 2645 Nagyoroszi, Kertész utca 45.

E-mail cím: info@nagyorosziletube.hu

Adószám: 18633832-1-12

Számlaszám: 63800018-10010543

helytörténész szerepelt, azonban egyéb elfoglaltsága miatt az előadását Harth Tamás tartotta meg, aki a kiállításban aktív közreműködő volt.

Az előadás tematikájának kiválasztásánál elsődleges szempont volt, hogy illeszkedjen magához a kiállításhoz. Az előadó a hazai események kronológiáját követve mutatja be a Nógrád megyei vonatkozásokat, mindazokat a politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális változásokat, amelyek jellemezték az adott időszakot. Az előadó a regionális és országos jellegű események említése mellett elsődlegesen Nagyoroszira és Nógrád megyére koncentrált.

Március 10-én egy másik helytörténeti előadás keretében a vendégek Nagyoroszi lakosainak 1900 és 1920 közötti életéről és helyzetéről hallgathattak előadást. Az előadást Végh József rétsági népművelő, helytörténész, a magyar kultúra lovagja tartotta. Szó volt a kor lakókörnyezetéről, népviseletéről, a településen tipikusan végzett foglalkozásokról, emellett azt is fontosnak tartottuk, hogy beszéljünk a háború okozta legfontosabb társadalmi jelenségekről, annak hatásairól a korabeli emberek viselkedésére. Ilyen többek között a férfi-női szerepek átalakulása, a nők nyitottabbá válása a világra, az apai felügyelet nélküli gyermekek/ fiatalok magatartási és életvezetési problémái, a tehetetlen hadirokkantak és dolgozni kényszerülő öreg férfiak frusztrációjának növekedése, az áremelkedés, a nélkülözés, a megnövekedett munkaterhek és nem utolsósorban a hadisegély hatására erősödő kapzsiság és pénzvágy. Tagadhatatlan, hogy a háború éveiben minden korosztály magatartásában óriási változás állt be, ám a legtöbb visszaemlékezés viszonylag keveset szól a háború súlyos társadalmi és szociokulturális következményeiről.

Az előadás helyi/megyei szinten is egyedülálló módon kívánta felhívni a hallgatóság figyelmét a háború közvetett hatásaira, következményeire, melynek fontos üzenetét szerettük volna átadni a jelenkorra vetítve is.

A rendezvényeink során rendszeres meghívott Végh József helytörténész, az ő nevével fémjelzett előadásokon rendszerint magas látogatottság jellemző. A helyiek szívesen hallgatják, mivel közérthetően ad át olyan információkat, enged belátást olyan történelmi eseményekbe, melyekről az átlagemberek csak ritkán olvasnak.

NYUGÁLLOMÁNYÚ LÉGVÉDELMI TŰZÉREK BAJTÁRSI EGYESÜLETE

www.nagyorosziletube.hu

Levelezési cím: 2645 Nagyoroszi, Kertész utca 45.

E-mail cím: info@nagyorosziletube.hu

Adószám: 18633832-1-12

Számlaszám: 63800018-10010543

ISKOLAI PRODUKCIÓK ÉS VETÉLKEDŐ

A rendezvényhét nyitó napján az emlékkiállítás megnyitásaként a Nagyoroszi Börzsöny Általános Iskola énekkara előadásában katonadalokat hallgathattunk meg, továbbá a tanulók az I. világháború témájába illeszkedő szavalatokkal emelték az esemény fényét.

A történelmi vetélkedőt a programhét 2. szakmai napján Végh Tamás előadását követően tartottuk meg, a vetélkedő szakmai anyagát, kérdősort is ő állította össze. Eredetileg a helyi általános iskola végzős, 7. és 8. osztályos diákjai vettek volna részt, azonban a fiatalabb korosztály is nagyon érdeklődő volt, így végül 4 csapat indult a vetélkedőn.

Vezette: Baranyi László, az Egyesület alelnök

Zsűri tagjai: Unatényi Katalin, a nagyoroszi Börzsöny Általános Iskola igazgatónöje
Csordás István, az Egyesület elnöke
Végh József helytörténész

A nyertes csapat a nagyoroszi Községi Önkormányzat felajánlásából díjazásban részesült, továbbá Végh József, A hadak nyugat nógrádi útjain (2014) című dedikált könyvével ajándékozta meg a résztvevőket.

ÜNNEPI SZENTMISE, EMLÉKMŰ KOSZORÚZÁS ÉS GYERTYAGYÚJTÁS

Március 13-án Nagyoroszi hősi halált halt katonáira emlékeztünk egy ünnepi istentisztelettel, valamint ezt követően az emlékmű koszorúzásával.

Megemlékezést tartott Csordás István az Egyesület elnöke és Szavalatot mondott a Börzsöny Általános Iskola tanulója.

Az áldozatok hozzátartozói gyertyagyújtással róhatták le tiszteletüket a hazát védeni igyekvő elődeik előtt. A rendezvény-sorozat a Himnusz közös eléneklésével fejeződött be.

Koszorút helyezett el:

Nagyoroszi Községi Önkormányzat nevében:

Gönczöl József polgármester

Kozsik János ny. ezredes, volt heő. pk.

NYUGÁLLOMÁNYÚ LÉGVÉDELMI TŰZÉREK BAJTÁRSI EGYESÜLETE

www.nagyorosziletube.hu

Levelezési cím: 2645 Nagyoroszi, Kertész utca 45.

E-mail cím: info@nagyorosziletube.hu

Adószám: 18633832-1-12

Számlaszám: 63800018-10010543

Egyesületünk nevében:

Baranyi László alelnök
Dombovári András titkár

Nagyoroszi Nyugdijas Klub nevében:

Arnóczki Mihály elnök
Suhajda Jenő titkár

EMLÉKHÉT ZÁRÁSA

Az egyesület elnöke 12 fő egyesületi tag jelenlétében március 15-én zárta az emlékhetet. Az elnök rövid beszéddel értékelte a rendezvényt, megköszönte az egyesület tagjainak és a közreműködőknek az emlékhét megszervezésében nyújtott segítséget.

Az idei évben az esemény által valóban egy méltó megemlékezéssel tiszteleggettünk bajtársaink emléke előtt.

A polgármester és az iskola igazgatónő kérésére a kiállítási fal csak 2016. április 08-án került bontásra a nagy érdeklődésre való tekintettel. Ez május hónapban újra felállításra kerül a kis kiállító teremben, ahol két digitális képkereten a község, valamint az egyesület történetét bemutató képek lesznek láthatóak, míg a harmadikon az éppen esedékes községi rendezvényről készült képek fognak futni.